[א]אמר לו רבי עקיבא או חלוף מה אם הזאה שהיא משום שבות אינה דוחה את השבת שחיטה שהיא משום מלאכה אינו דין שלא תדחה את השבת אמר לו ר' אליעזר עקיבא עקרת מה שכתוב בתורה [1]במועדו בין בחול בין בשבת אמר לו רבי הבא לי מועד לאלו כמועד לשחיטה [ב]כלל [ג]אמר רבי עקיבא כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת אינה דוחה את השבת שחיטה שאי אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת: **גמ'** תנו רבנן הלכה זו נתעלמה מבני בתירא [ד]פעם אחת חל ארבעה עשר להיות בשבת שכחו ולא ידעו אם פסח דוחה את השבת אם לאו אמרו כלום יש אדם שיודע אם פסח דוחה את השבת אם לאו אמרו להם אדם אחד יש שעלה מבבל והלל הבבלי שמו ששימש שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון ויודע אם פסח דוחה את השבת אם לאו שלחו וקראו לו אמרו לו כלום אתה יודע אם הפסח דוחה את השבת אם לאו אמר להם וכי פסח אחד יש לנו בשנה שדוחה את השבת והלא הרבה יותר ממאתים פסחים יש לנו בשנה שדוחין את השבת אמרו לו מנין לך אמר להם נאמר מועדו בפסח ונאמר [2]מועדו בתמיד מה מועדו האמור בתמיד דוחה את השבת אף מועדו האמור בפסח דוחה את השבת ועוד ק"ו הוא ומה תמיד שאין ענוש כרת דוחה את השבת פסח שענוש כרת אינו דין שדוחה את השבת [ה]מיד הושיבוהו בראש ומינוהו נשיא עליהם והיה (א) דורש כל היום כולו בהלכות הפסח התחיל מקנטרן בדברים אמר להן מי גרם לכם שאעלה מבבל ואהיה נשיא עליכם עצלות שהיתה בכם שלא שמשתם שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון אמרו לו ר' שכח ולא הביא סכין מע"ש מהו אמר להן הלכה זו שמעתי ושכחתי אלא הנח להן לישראל אם אין נביאים הן בני נביאים הן למחר מי שפסחו טלה תוחבו בצמרו מי שפסחו גדי תוחבו בין קרניו [ו]ראה מעשה ונזכר הלכה ואמר [ז]כך מקובלני מפי שמעיה ואבטליון אמר מר נאמר מועדו בפסח ונאמר מועדו בתמיד מה מועדו האמור בתמיד דוחה את השבת אף מועדו האמור בפסח דוחה שבת ותמיד גופיה מנלן דדחי שבת אילימא משום דכתיב ביה במועדו פסח נמי הא כתיב ביה מועדו אלא מועדו לא משמע ליה הכא נמי מועדו לא משמע ליה אלא אמר קרא [3]עולת שבת בשבתו על עולת התמיד מכלל [עולה] דתמיד קרבה בשבת אמר מר ועוד ק"ו ומה תמיד שאין ענוש כרת דוחה את השבת פסח שענוש כרת אינו דין שדוחה את השבת איכא למיפרך מה לתמיד שכן תדיר וכליל ק"ו אמר להו ברישא ופרכוה והדר אמר להו גזירה שוה וכי מאחר דגמר גזירה שוה ק"ו למה לי אלא לדידהו קאמר להו בשלמא גזירה שוה לא גמריתו [ח]דאין אדם דן גזירה שוה מעצמו אלא ק"ו דאדם דן מעצמו איבעי לכו למידן אמרו ליה קל וחומר פריכא הוא: אמר מר למחר מי שפסחו טלה תוחב לו בצמרו גדי תוחב לו בין קרניו

והא

אמר לו רבי עקיבא או חילוף. או אני אחליף הדין דפשיטא לי דהזאה מעכבא וילפינן בקל וחומר מינה לשחיטה שתעכב: **במועדו.** ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו: **הבא לי מועד לאלו.** שיהא זמן קבוע להן כמה שקבוע לשחיטה הילכך כיון דלא קביע להו זימנא ומצי למיעבד להו מאתמול לא דחו והזאה נמי לאו מגופיה דפסח היא ולא כתיב בה מועד: **גמ' הלכה זו.** שפסח דוחה שבת: **בני בתירה.** נשיאים היו: **אמר להן.** הלל: **וכי פסח אחד יש לנו שדוחה את השבת והלא יותר ממאתים פסחים יש לנו שדוחין את השבת.** כלומר יותר ממאתים קרבנו' יש שדוחין שבת בשנה חמשים שבתות השנה בכל שבת ושבת ארבעה כבשים שנים לתמידים ושנים למוספין הרי מאתים לבד שבת שבתוך פסח ובתוך החג שקריבין בהן מוספי היום שבעת טלאים בפסח וארבעה עשר לחג: **מה מועדו האמור בתמיד.** ולקמיה פריך תמיד גופיה מנא להו: **והיה יושב ודורש.** כדרך שהנשיא עושה: **מקנטרן.** לשון קניטה ועלבון. קונטנדי"ר בלע"ז: **מהו.** הבאת סכין אינה דוחה דהא אפשר למיעבד מאתמול ומה יעשה: **שמעתי ושכחתי.** לקמן(מ) מפרש טעמא: **בני נביאים הן.** ותראו מה יעשו: **למחר.** בארבעה עשר בשבת: **שפסחו טלה תוחב לו בצמרו.** את הסכין: **ומי שפסחו גדי.** שאין לו צמר אלא שיער שאין יכול לתוחבו בצמרו תוחב לו בין קרניו ואין זה משאוי לעבור עליו משום שביתת בהמתו דלאו אורחיה בכי האי מלאכה ובענין זה הביאו סכיניהן: **ראה.** הלל זה המעשה שעשו: **ונזכר הלכה.** כך שמעתי: **כך מקובלני.** שכן הלכה כמו שעשו אלו: **פסח נמי כתיב ביה במועדו.** ולא שמעת לי' מיניה ומתמיד ילפת ליה אלא על כרחיך מדבעית למילף מתמיד לא משתמע להו דחיית שבת דאמרי במועדו דקאמר בזמן האירא קאמר הכא בתמיד נמי לא משמע להו ומנא ליה: **אלא אמר קרא.** במוספין עולת שבת בשבתו על עולת התמיד לבד מעולת התמיד אלמא תמיד נמי דחי: **אמר מר ועוד קל וחומר כו' ופרכוה.** מהא פירכא שכן כליל שכן תדיר: **וכי מאחר דגמיר.** מרבותיו שגזירה שוה זו לכך באה דקיימא לן אין אדם דן גזירה שוה מעצמו אלא אם כן נתקבלה ובאה מסיני דדילמא קרא למילתא אחריתי אתא וכיון דהוא כך קיבל הרי הוא כמו שנכתב בגופו בפירוש ולמה ליה קל וחומר שהוא דבר סברא מדעתו ומלבו: **הכי קאמר נהי דגזירה שוה לא גמריתו.** מרבותיכם גזירה שוה צריכה רב דאין אדם דן גזירה שוה מעצמו אלא אם כן למדה מרבו אלא קל וחומר כו': **אמרו לו קל וחומר.** דאית ביה לא דיינינן דפריכא הוא כדאמרן שכן תדיר:

והא

מה מועדו האמור בתמיד דוחה את השבת. ולקמן יליף מעל עולת התמיד תימא דבשמעתין לא דריש ממשמעות דמועדו וכן הא דפסח דחי טומאה ילפינן לקמן מאיש איש נדחה ואין ציבור נדחין ובתמיד ילפינן מג"ש דמועדו מועדו ובפרק כילד צולין (לקמן דף עז.) משמע דדריש לה ממשמעות דמועדו דתניא וידבר משה את מועדי ה' מה ת"ל לפי שלא מצינו בכל התורה שנאמר בהן מועדו אלא בפסח ותמיד מועדו אפי' בשבת מועדו אפילו בטומאה שאר קרבנות מנין משמע דממשמעות' דמועדו דריש ועוד דקאמר התם וצריכי דאי כתב רחמנא תמיד שכן תדיר וכליל אבל פסח לא ואי כתיב פסח שכן כרת ואי מגזירה שוה ילפינן מה צריך לצריכותא הא איצטריך מועדו דתמיד משום טומאה ודפסח משום שבת אלא ודאי ממשמעותא דמועדו דריש וע"כ תנאי היא ועוד בפ' ר' ישמעאל במנחות (דף עב.) דריש [ט]שתי הלחם דדחו שבת מתקריב תקריבו אפילו בשבת ואפילו בטומאה ולפי שמעתין מצי למילף בג"ש דמועדו מפסח ותמיד או ממשמעותא כמו בכילד צולין (לקמן דף עז.): **תוחב** לו בצמרו. וא"ת [י]והא בעי כלי שרת כדילפינן בפ' דם חטאת (זבחים דף לו:) ויקח את המאכלת וי"ל שהקדישום השתא משמע בשמעתין דיש איסור רשות הרבים בירושלים וקשה דאמרינן בפ' קמא דעירובין (דף ו:) ירושלים אלמלא דלתותיה ננעלות בלילה חייבין עלי' משום רשות הרבים ולאו דוקא ננעלות אלא ראויות לנעול כדמסיק התם ותירץ ר"י דהכא לאחר שנפרצו בה פרצות וכי האי גוונא משני בפרק בתרא דעירובין (דף קא.) אמילתא אחריתי[כ]: **מה** לתמיד שכן תדיר. ותימה ונילף מבינייהו דתמיד ומילה או משתי הלחם [ל](גרידא) דדחו שבת:

והא

עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פ"א מהלכות קרבן פסח הל' יט:

לעזי רש"י

קונטנדי"ר [קונטרדי"ר]. להעליב.

רבינו חננאל

ת"ר הלכה זו נתעלמה מבני בתירא פעם אחת חל ארבעה עשר להיות בשבת אמרו לו להלל הזקן פסח דוחה את השבת או לא. אמר להן וכי פסח אחד יש לנו שדוחה את השבת והלא יותר ממאתים פסחים דוחין את השבת כו'. ירושלמי אית תנא תני מאה פסחים ואית תנא דתני מאתים אית תנא תני שלש מאות. מאן דתני מאה תמידי שבת, מאן דתני מאתים תמידין ומוספין של שבתות. מאן דתני ג' מאות מוסף של ראשי חדשים ושל ימים טובים וכו'. אמר מר נאמר במועדו בפסח ונאמר במועדו בתמיד מה זה דוחה שבת דכתיב עולת שבת בשבתו על עולת התמיד אף פסח דוחה שבת וכו' ועוד קל וחומר וכו'. הכי קאמר להו נהי דגזרה שוה לא גמיר לכו דאין אדם דן גזרה שוה מעצמו אא"כ קיבלה מרבותיו. אבל היה לכם לדון קל וחומר, דאדם דן קל וחומר מעצמו. אמרו לו ק"ו איכא למיפרך מה לתמיד שכן כליל שכן תדיר. מינוהו לנשיא עליהן התחיל לקנתרן בדברים. ומפני שנתיהר נתעלמה ממנו ההלכה.

מסורת הש"ס

א) ע"ז מו:, ב) לקמן סט: [שבת קל. יבמות יד. מנחות עב. לו.], ג) [ועי' פרש"י לקמן סט: ד"ה כלל], ד) [תוספתא פ"ד הי"ג], ה) ב"מ פה., ו) [סנהדרין פג.], ז) [נדה יט:], ח) [ע"ש], ט) הך דרשה אקצירת העומר קאי ע"ש, י) [עי' תוס' זבחים מג. ד"ה לחטו ותוס' חולין ב. ד"ה כגון], כ) [ועי' תוס' ב"מ נג: ד"ה דנפול], ל) [משתי הלחם וחד מהנך כצ"ל רש"א],

תורה אור השלם

1. וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפָּסַח בְּמוֹעֲדוֹ: במדבר ט ב
2. צַו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ: במדבר כח ב
3. עֹלַת שַׁבַּת בְּשַׁבַּתּוֹ עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ: במדבר כח י

הגהות הב"ח

(א) גמ' והיה יושב ודורש כל היום:

מוסף רש"י

כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת. כגון הבאתו מחוץ לתחום וחתיכת יבלתו (לקמן סט:). והלל הבבלי שמו. שבימים שגלה יכניה החרש והמסגר עמו היתה ישיבה מצויה בבבל (סוכה כ.). ומינוהו נשיא עליהם. שהיו נשיאים והניחו שררותן להלל שהיה גדול בתורה ועלה אליהן מבבל ויתרו נשיאותן ומינוהו נשיא עליהן (ב"מ פה.).